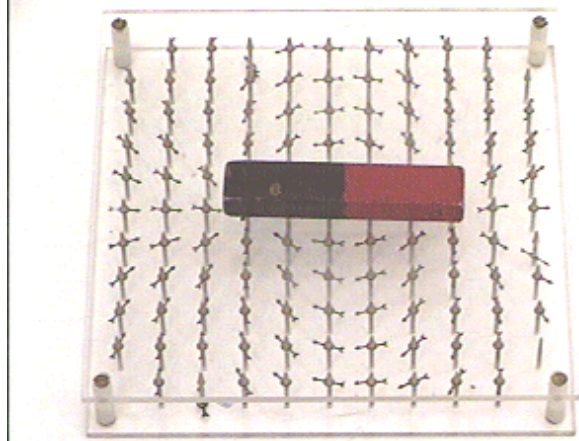
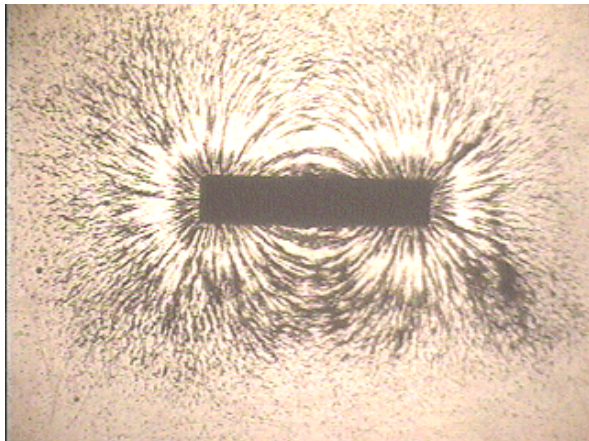

VIZUALIZACIJA MAGNETNEGA POLJA

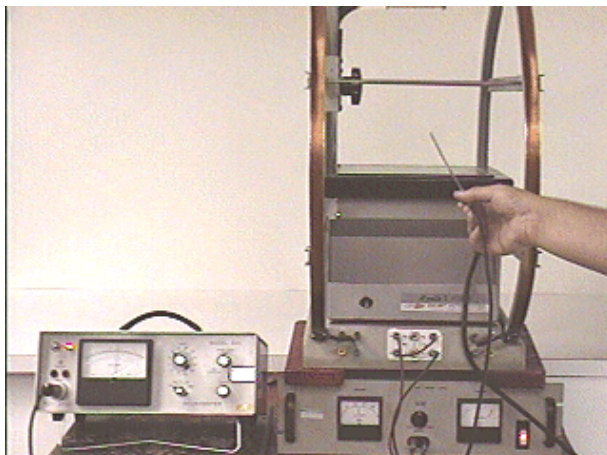
Za dobro predstavo o porazdelitvi magnetnega polja v okolici virov (tokovodnikov ali trajnih magnetov) je zelo pomemben primeren način vizualizacije polja. Poslužimo se lahko vrste postopkov:

EKSPERIMENTALNO določanje polja

- 1) Natresemo železne opilke, na katere deluje sila v magnetnem polju. Orientirajo se tako, da nakazujejo smer polja.
- 2) Uporabimo ploščo z malimi magnetki, ki se usmerijo v smer polja.
- 3) Uporabimo kompas ali več kompasov.
- 4) Skeniranje z merilnikom magnetnega polja (Hallov sensor)

SLIKA: Levo: Feromagnetni opilki se v bližini trajnega magneteta usmerijo v smeri gostote magnetnega pretoka. Desno: Trajni magnetki se kot mali kompasji usmerijo v smer magnetnega polja.

SLIKA: Levo: Tangencialni galvanometer s kompasom v sredini. Vir: <http://chem.ch.huji.ac.il/instruments/test/galvanometers.htm>. Desno: Merjenje polja s Hallovo sondo med Helmholtzovim parom tuljav.

ANALITIČNI IZRAČUNI

Vzemimo primer izračuna polja v osi solenoida – ravne tuljave polmera R , z N ovoji in tokom I . Enačba za izračun polja je:

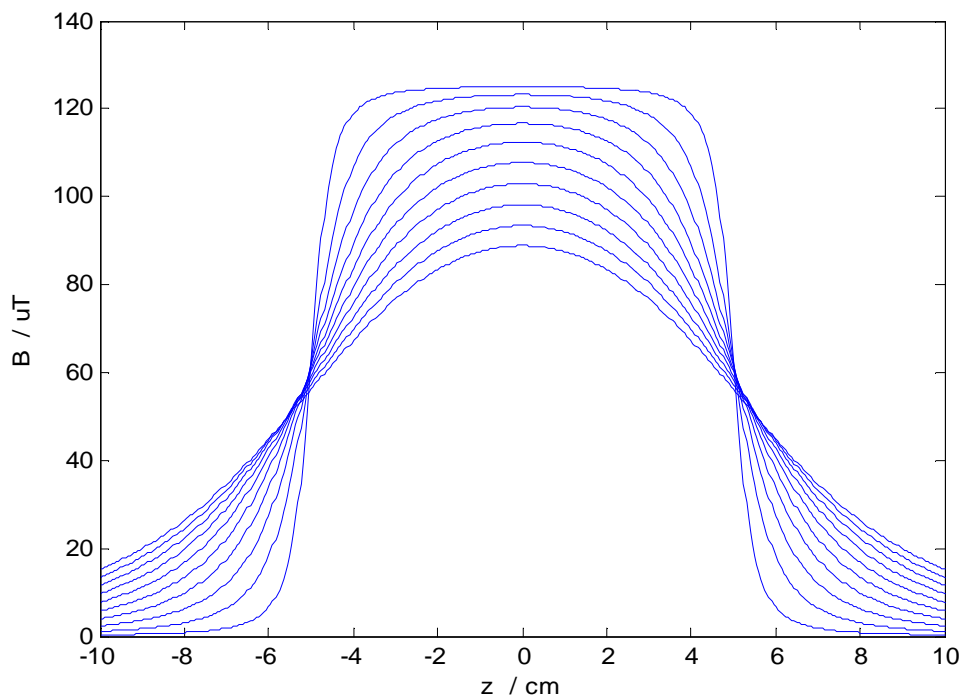
$$B_z = \frac{\mu_0 NI}{2l} \left(\frac{z_2 - z}{\sqrt{(z - z_2)^2 + R^2}} - \frac{(z_1 - z)}{\sqrt{(z - z_1)^2 + R^2}} \right)$$

```
mi0=4*pi*1e-7
NI=10
z1=-5e-2;
z2=5e-2
L=z2-z1;

for R=0.5e-2:0.5e-2:5e-2
z=2*z1:L/200:2*z2

B=mi0*NI/(2*L)*((z2-z)./sqrt(R^2+(z2-z).^2)+(z-z1)./sqrt(R^2+(z1-z).^2));

plot(z*100,B*1e6)
hold on
end
```


SLIKA: Polje v osi tuljave za dolžino tuljave 10 cm in spreminjajoče polmere od 0,5 cm do 5 cm.

NUMERIČNI IZRAČUNI

1) Z integracijo prispevkov tokovnih elementov

Primer numeričnega izračuna polja izven osi tokovne zanke.

Tokovno zanko sestavimo iz končnega števila (N) tokovnih elementov in zapišemo enačbo, ki omogoča izračun polja za tokovni element v poljubni točki v smeri radija. S seštevanjem vrednosti polj posameznih tokovnih elementov dobimo celotno vrednost polja v določeni točki. To ponovimo za vse točke v smeri radija in izrišemo polje.

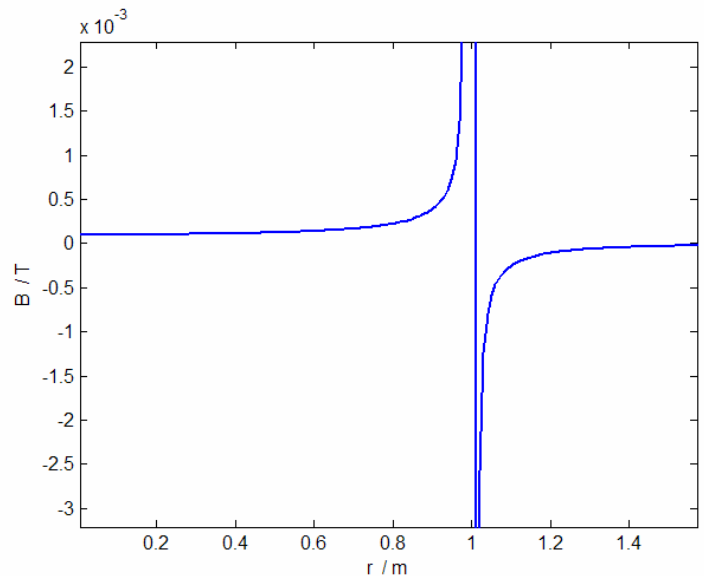
```
function [B]=polje(R, rc)
% funkcija izracuna polje krozne zanke polmera rc pri
radiju R
if (R==rc)
    error('Pri polmeru zanke B ni definiran')
end
if (rc==0)
    error('Polmer zanke ne more biti enak 0')
end

mi0=4*pi*1e-7
I=10
k=mi0*I/(4*pi)

%R=0.1
fi=0; N=100; B=0;

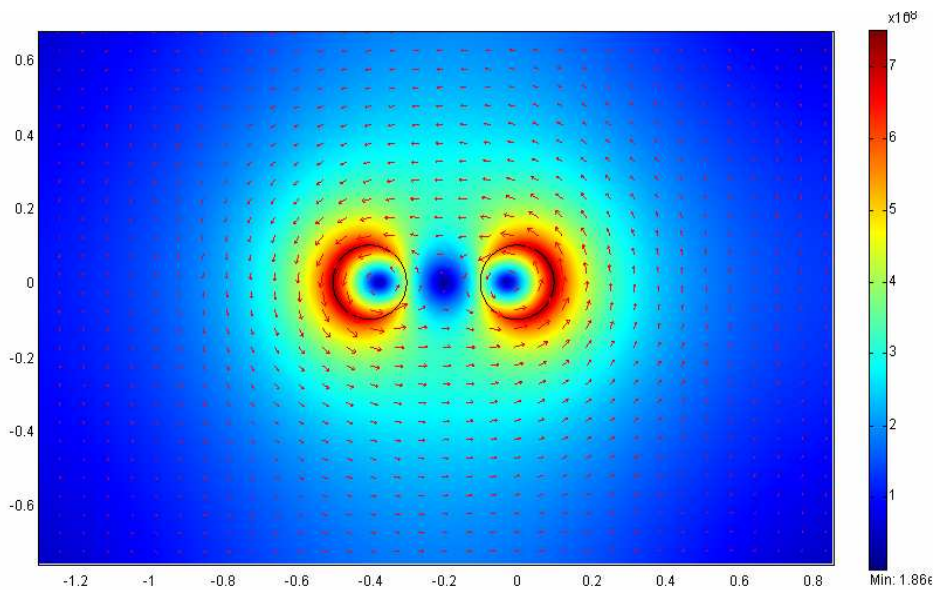
%plot(dBB(2:N))
B0=mi0*I/(2*rc);
function risipoljezanke(a)
% Narise polje tokovne zanke kot funkcijo radija od
0 do 2x polmera zanke
dr=1.01*a/100
r=0:dr:2*a;
BB=poljezanke(r,a);
plot(r,BB)
xmin=0; xmax=max(r); ymin=-100*BB(1); ymax=-
ymin;
axis([xmin xmax ymin ymax])
```

```
dfi=2*pi/N;
dBB=0;
for i=1:N
    fi=fi+dfi;
    r2=rc^2+R.^2-2*rc.*R*cos(fi);
    r=sqrt(r2);
    theta1=acos((rc^2+r2-R.^2)/(2*rc.*r));
    theta=pi/2+theta1;
    dB=k*sin(theta)./r2;
    % dBB=[dBB dB]
    B=B+dB;
end
```

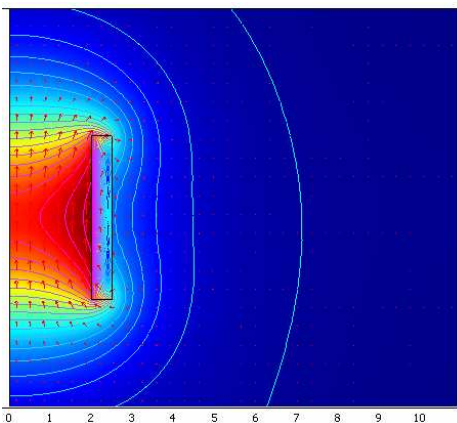

SLIKA: Polje tokovne zanke v smeri radija. Polmer tokovne zanke je 1 m, kjer opazimo znatno povečanje polja in hkrati obrat smeri polja za radije večje od 1 m.

- 2) Numerično izračunavanje z diskretizacijo osnovnih enačb (Amperovega zakona) in zapis diskretiziranih enačb za veliko število točk v prostoru. Reševanje sistema enačb opravi računalnik. Polje lahko vizualiziramo na vrsto načinov:
- Z vektorji, ki prikazujejo smer in velikost polja v določenih točkah
  - Z barvami in ekvipoljskimi črtami
  - 3D vizualizacija
  - Z gostotnicami

SLIKA: Polje v okolici dveh polnih vodnikov s tokom enake velikosti. Bolj »vroča« barva predstavlja večjo absolutno vrednost polja. Smer in velikost polja kažejo tudi puščice (vektorji).

SLIKA: Polje solenoida (tuljave). Prikazan je le en del preseka, potrebno si je zamisliti rotacijsko simetrijo. Polje v osi kaže slika desno zgoraj, polje v sredini tuljave prečno na smer polja pa slika desno spodaj.

